

אוקטובר 2017

מעו"דכן ליטיגציה

לקוחות וידידים נכבדים,

בעדכון זה נסקור בפניכם את עיקרי שני פסקי דין שניתנו לאחרונה בתחום התביעות הייצוגיות:

- עניין **שמן משאבי נפט וגז** - במסגרתו דן בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בשיקולים שעל בית המשפט לשקול בעת מינוי בא כוח מייצג חלופי בהליך של תביעה ייצוגית;
- עניין **סירוגה-ברניר** - במסגרתו דן בית המשפט העליון במהות ההגנות העומדות לרשות ציבוריות מכוח חוק תובענות ייצוגיות.

כמנהגנו, בסיום הסקירה נעמוד על מספר דגשים העולים מפסקי הדין.

ת"צ 38842-10-13 חלפון נ' שמן משאבי נפט וגז בע"מ (10.8.2017) (בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, כב' השופט ח' כבוב) ("עניין שמן משאבי נפט וגז")

מבוא

פסק דינו של בית המשפט המחוזי בעניין **שמן משאבי נפט וגז** עוסק באמות המידה, הקריטריונים והשיקולים שבית המשפט נדרש לשקול בבואו למנות בא כוח מייצג חלופי ולהכריע בין בקשות מינוי שהוגשו על ידי משרדי עורכי דין שונים בהליך של תביעה ייצוגית.

במסגרת פסק הדין, בית המשפט בחן את מועמדותם של שמונה משרדים מובילים בתחום התביעות הייצוגיות, והכריע לגבי זהות באי הכוח אשר ינהלו את ההליכים חלף באי הכוח אשר הגישו את התביעות הייצוגיות במקור.

תמצית עובדות פסק הדין

המדובר בהחלטה הנוגעת לזהות באי הכוח המייצגים במספר תביעות ייצוגיות אשר הוגשו נגד חברת שמן משאבי גז ונפט בע"מ ובעלי תפקיד לשעבר בחברה ("**המשיבים**"), בעילות של הטעיה בניירות ערך.

בחודש אוקטובר 2013 הוגשה בקשת לאישור תביעה ייצוגית על ידי עו"ד יוגב חלפון תחת שני כובעים - הן כמבקש בבקשת האישור, והן כבא הכוח המייצג בהליך.

בחודש אוקטובר 2016 אושרה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב יפו (כב' השופטת ד' קרת-מאיר) בקשת האישור שהוגשה על ידי עו"ד חלפון, אולם נקבע כי יש למנות בא כוח מייצג אחר אשר ייצג באופן הולם ובתום לב את עניינם של חברי הקבוצה. השופטת קרת-מאיר מינתה את עוה"ד אופיר נאור ורנן גרשט כמייצגים חלופיים.

על החלטה זו הגיש עו"ד חלפון בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, אשר התקבלה בחלקה. בית המשפט העליון (כב' השופטת א' חיות) קבע, כי בעוד שאין מקום להתערב בהחלטת בית המשפט המחוזי שלא למנות את עו"ד חלפון כבא כוחה של הקבוצה המיוצגת, יש לבטל את מינויים של עוה"ד נאור וגרשט, ולהחזיר את שאלת מינויו של בא כוח הקבוצה המיוצגת לבית המשפט המחוזי אשר יכריע בסוגיה זו בהתאם לפרוצדורה הקבועה בתקנה 10 לתקנות תובענות ייצוגיות,

מינוי בא כוח מייצג

חלופי בהליך תביעה

ייצוגית

*

ההגנות העומדות לרשות

ציבורית בהליך תביעה

ייצוגית

מוזמנים לבקר אותנו:

www.fbclawyers.com

ולעקוב אחרינו:

התש"ע-2010 ("תקנות תובענות ייצוגיות").

בהמשך להחלטה זו, קבע בית המשפט המחוזי (כב' השופט ח' כבוב) הוראות לקיום הליך בהתאם לתקנה 10 לתקנות תובענות ייצוגיות. בין היתר, נקבע, כי באי כוח המשיבים יפרסמו מודעה בדבר האפשרות להגיש בקשה למינוי כבא כוח מייצג חלופי, וכן יאפשרו לכל מי שמעוניין לשקול הגשת בקשה למינוי כאמור, לפנות למשרדי החברה ולדרוש לעיין בכתבי בית הדין הרלבנטיים.

בסיומו של הליך זה, קבע השופט כבוב כי מתוך שמונה הבקשות להתמנות כבאי כוח מייצגים שהוגשו בפני בית המשפט, ימונו עוה"ד נאור וגרשט כבאי כוח מייצגים חלופיים לניהול ההליך.

• השיקולים שיש לשקול בעת מינוי בא כוח חלופי

השופט כבוב קבע כי על בית המשפט אשר מוגשות בפניו בקשות עורכי הדין המבקשים להתמנות כבאי כוח חלופיים, להכריע ביניהן באופן "מעין מכרזי". זאת, בהתחשב, בין היתר, בשיקולים הבאים:

א. **כישוריו של בא הכוח המייצג החלופי לניהול ההליך**: על בית המשפט לבחון את כשירותו המקצועית של עורך הדין, הידע שלו, ניסיונו בניהול תובענות ייצוגיות בכלל ובתחום הרלבנטי של התביעה הנדונה בפרט. בנוסף, על בית המשפט להשתכנע כי לעורך הדין יכולת לנהל את ההליך עד לסיומו, הן בפן המקצועי והן בפן המימוני;

ב. **היעדר ניגוד עניינים של בא הכוח המייצג החלופי**: על בית המשפט לבחון האם האינטרס האישי של עורך הדין עולה בקנה אחד עם עניינם של כלל חברי הקבוצה;

ג. **שיקולים הנוגעים לטובת הקבוצה בכללותה**: המדובר במעין "שיקול סל", במסגרתו נשקלים שיקולים משתנים בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה;

ד. **עמדת התובע המייצג ושיתוף פעולה בין התובע המייצג לבין בא הכוח המייצג החלופי**: על בית המשפט לאפשר לתובע המייצג להשמיע את עמדתו וטענותיו, וליתן משקל לעמדה זו, אולם לא משקל מירבי. ככל שאין מדובר בנסיבות מיוחדות או חריגות, אם מצא בית המשפט כי כישורי בא הכוח המייצג הולמים וכי הוא מתאים לנהל את עניינה של הקבוצה באופן מיטבי, מצופה מן התובע הייצוגי לשתף עמו פעולה.

ה. **שכר הטרחה המוצע**: בית המשפט ציין כי בהתאם להוראות תקנה 10 לתקנות תובענות ייצוגיות, ראוי כי בא הכוח יציין בבקשת המינוי שיעור שכר טרחה מבוקש, אולם המשקל שיש לתת לשיקול זה אינו גבוה. בנוסף, בית המשפט ציין כי לא קיימת הצדקה לחריגה מן הכלל כי שכר טרחתו של בא הכוח בהליך ייקבע על ידי בית המשפט בתום ההליך.

לגופו של עניין, בית המשפט מינה, כאמור, את עוה"ד נאור וגרשט לשמש כבאי הכוח בהליכים הייצוגיים. במסגרת הכרעתו, נתן בית המשפט משקל מרכזי לשיקולי יעילות הקשורים בניהול ההליך, וקבע כי לאור בקיאותם של עוה"ד נאור וגרשט בהליכים ובמורכבותם, השקעתם המאומצת בלמידת ההליכים, וכן התנהלותם לאורך התקופה שבה שימשו כבאי כוח מייצגים שהייתה לשביעות בית המשפט - מינויים יתרום לקידום של ההליכים באופן המהיר והיעיל ביותר בנסיבות העניין.

בנוסף, בית המשפט ציין, כי אין די "בתחושת הבטן" של עו"ד חלפון כי לא יוכל לעבוד עם עוה"ד נאור וגרשט, על מנת לפסול את מינויים שעה שזה נמצא כמינוי המיטבי על ידי בית המשפט. בית המשפט ציין לעניין זה, כי היה על עו"ד חלפון להצביע על טעם ענייני או קושי קונקרטי לנהל את ההליך כאשר אלה משמשים כבאי כוחו.

ע"א 7115/14 סירוגה-ברניר נ' סלקום ישראל בע"מ (3.7.2017) (בית המשפט העליון, כב' השופטים א' רובינשטיין, ס' ג'ובראן, א' חיות, י' דנציגר, נ' הנדל, צ' זילברטל, ד' ברק-ארז ח' כבוב) ("עניין סירוגה-ברניר")

מבוא

פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין **סירוגה-ברניר**, אשר נדון בפני הרכב מורחב של שופטים, נוגע להסדרים המיוחדים בחוק תובענות ייצוגיות, התש"ס-2006 ("חוק תובענות ייצוגיות") אשר מקנים לרשות ציבורית הגנות שונות.

בית המשפט העליון (כב' השופטת א' חיות) קבע, כי ההגנות המעוגנות בחוק תובענות ייצוגיות ביחס לרשות ציבורית הן הגנות דייוניות, וכי לנתבעים פרטיים בהליכים ייצוגיים עומדת הזכות להשתתפות ושיפוי מידי הרשות.

תמצית עובדות פסק הדין

בפסק הדין בעניין **סירוגה-ברניר**, אוחדו לדיון שני הליכים אשר מעוררים שאלות משותפות:

האחד, בקשה לאישור תביעה ייצוגית אשר הוגשה נגד אגודת אגודה שיתופית לתחבורה בישראל ("אגד"), בטענה כי אגד מפעילה קו מהדרין שבו קיימת הפרדה בין נשים וגברים, וכי מחירו של כרטיס נסיעה בקו זה זול ממחיר כרטיס נסיעה בקווים האחרים בנתיב הנסיעה שבו הוא פועל ("תביעת אגד").

במסגרת ההליך, אגד הגישה בקשה לצירוף משרד התחבורה כמשיב בהליך, ובקשה זו נדחתה על ידי בית המשפט המחוזי בטענה כי סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות אינו מאפשר לנהל תביעה ייצוגית נגד רשות ציבורית שעילתה הפעלה או אי הפעלה של סמכויות פיקוח. לאחר מספר חודשים, בית המשפט המחוזי אישר את ניהול התביעה הייצוגית נגד אגד.

ההליך השני, נוגע לשלוש בקשות לניהול תביעות ייצוגיות אשר הוגשו נגד שלוש חברות הסלולר סלקום ישראל בע"מ, פרטנר תקשורת בע"מ ופלאפון תקשורת בע"מ ("**חברות הסלולר**"), ועניין חיוב במע"מ בגין שירותי תקשורת בחו"ל ("**תביעות הסלולר**"). חברות הסלולר הגישו בקשה לצירוף רשות המיסים כמשיבה בהליך, ובקשה זו אושרה על ידי בית המשפט המחוזי.

בסופו של יום, בית המשפט המחוזי דחה את בקשות האישור הואיל והתרשם כי חברות הסלולר פעלו על פי הנחיות רשות המיסים, ונוכח הודעת החדילה של הרשות.

• ההגנות העומדות לרשות ציבוריות בהליכים ייצוגיים

במסגרת פסק הדין, נדרש בית המשפט העליון להכריע בשתי שאלות עקרוניות אשר מתעוררות בקשר עם שני ההליכים:

• האם ההסדרים המיוחדים בחוק תובענות ייצוגיות, אשר מקנים לרשויות ציבוריות הגנות שונות, הם הסדרים **דינאיים** אשר כוחם יפה אך ורק בהליכים ייצוגיים המופנים ישירות כלפי הרשויות, או שמא מדובר בהגנות **מהותיות** אשר עומדות לרשויות בכל סוגי ההליכים המשפטיים?

• האם ניתן לחייב רשות ציבורית בתשלום פיצויים או בהשבה שהיא מחוסנת מפניהם בהליכים ייצוגיים המופנים ישירות כלפיה, מקום שבו ננקטו הליכים ייצוגיים באותו עניין נגד גוף פרטי וגוף פרטי זה הגיש נגד הרשות תביעת השתתפות או שיפוי על דרך של הודעת צד שלישי או במסגרת תביעה עצמאית?

בית המשפט העליון קבע, כי ההגנות המעוגנות בסעיפים 3, 8(ב)(1), 9, 20(ד)(1) ו-21 לחוק תובענות ייצוגיות ביחס לרשות ציבורית הן הגנות **דינאיות**; משכך, אין לשלול מן הנתבע הפרטי בהליך ייצוגי את זכותו **המהותית**, ככל שהיא נתונה לו על פי דין, להשתתפות ושיפוי מידי הרשות.

נוכח האמור, בית המשפט העליון קיבל את ערעורה של אגד במסגרת תביעת אגד, במובן זה שהתיר את משלוחה של הודעת צד שלישי למשרד התחבורה מתוקף זכות השתתפות שלה אגד טוענת בנסיבות העניין.

בנוסף, בית המשפט העליון קיבל את ערעורם של המבקשים בבקשות האישור בתביעות הסלולר, וקבע כי יש להחזיר את הדיון בבקשות האישור לבית המשפט המחוזי על מנת שיכריע האם ישנה אפשרות סבירה שייקבע כי חברות הסלולר גבו שלא כדין מע"מ בגין שירותי תקשורת בחו"ל. בית המשפט העליון ציין, כי ככל שחברות הסלולר תחויבנה להשיב ללקוחות את המע"מ שגבו מידיהם, נראה על פני הדברים כי תעמוד להן תביעת שיפוי נגד רשום המיסים בגין כל סכום שבו יחויבו.

דגשים בעקבות פסקי הדין

- עניין **שמן משאבי נפט וגז** - מהכרעתו של בית המשפט המחוזי ניתן ללמוד כי בית המשפט הדין בבקשות להתמנות כבא כוח מייצג על פי תקנה 10 לתקנות תובענות ייצוגיות, ייטה להעדיף עורך דין אשר בקיא בהליכים המתנהלים, ויתכן שאף לקח חלק במסגרתם עובר למינויו הרשמי. זאת, לטובת ניהול ההליך בצורה היעילה ומהירה ביותר.
בנוסף, יש לשים לב כי הגם שבית המשפט המחוזי פסל את עו"ד חלפון מלשמש כבא הכוח המייצג בהליך, נטל פרסום המודעה בדבר האפשרות להגיש בקשה למינוי כבא כוח מייצג בהליכים, כמו גם מתן האפשרות לעיון בכתבי בית הדין שהוגשו בהליכים השונים, הושת דווקא על באי כוחם של המשיבים.
- עניין **סירוגה-ברניר** - לצד קביעתו העקרונית של בית המשפט העליון בדבר זכותו של נתבע פרטי לשלוח הודעת צד שלישי לרשות ציבורית במסגרת הליך ייצוגי, ציין בית המשפט כי זכות זו כפופה לקבוע בתקנה 217 לתקנות סדר הדין האזרחי, במסגרתה נדרש בית המשפט להחליט האם לאפשר משלוח הודעת צד שלישי, אם לאו. בית המשפט העליון ציין לעניין זה, כי העובדה כי הגוף שנגדו מתבקשת הודעת צד שלישי בהליך הייצוגי הוא רשות ציבורית, היא נתון שעשוי להיות רלבנטי במערך הכולל של השיקולים שעל בית המשפט לשקול.

ב ב ר כ ה,

פישר בכר חן וול אוריון ושות'

* **כותבי עדכון זה: עו"ד ד"ר גיל אוריון ואור ארבל**

למידע נוסף ניתן לפנות אל אנשי הקשר שלכם במשרדנו, או אל:

03-6944142

gorion@fbclawyers.com

ד"ר גיל אוריון

omalka@fbclawyers.com

אורית מלכא

.....
הכלול באגרת מידע זו הוא מידע כללי בלבד, הוא אינו חוות דעת משפטית או ייעוץ משפטי ואין להסתמך עליו. כל הזכויות שמורות לפישר בכר חן וול אוריון ושות'.

להירשם למייל זה או להסרה מרשימת התפוצה: news@fbclawyers.com